

NHỮNG KHÓ KHĂN TRONG PHÁT TRIỂN KHÁM CHỮA BỆNH THEO Y HỌC CỔ TRUYỀN TẠI CỘNG ĐỒNG VÀ ĐỀ XUẤT GIẢI PHÁP

THE DIFFICULTIES IN DEVELOPMENT TRADITIONAL MEDICINE TREATMENT IN THE COMMUNITY AND PROPOSING SOLUTIONS

PGS.TS. NGUYỄN HUY NGÀ,
LƯƠNG Y NGUYỄN DUY LONG, BS. HOÀNG PHƯƠNG THẢO*

Ngày nhận bài: 20/09/2025
Ngày hoàn thiện biên tập: 01/10/2025
Ngày duyệt đăng: 03/10/2025

TÓM TẮT: Y học cổ truyền (YHCT) là một bộ phận quan trọng của hệ thống y tế Việt Nam, có vai trò đặc biệt trong chăm sóc sức khỏe toàn diện, phòng bệnh và hỗ trợ điều trị các bệnh mạn tính. Tuy nhiên, trong bối cảnh y học hiện đại phát triển mạnh mẽ, hoạt động khám chữa bệnh bằng YHCT tại cộng đồng đang đối mặt với nhiều rào cản về thể chế, chuyên môn và truyền thông. Bài viết nhằm phân tích những khó khăn chính trong triển khai YHCT tại tuyến cơ sở, đồng thời đề xuất các giải pháp mang tính hệ thống nhằm nâng cao hiệu quả ứng dụng, góp phần phát triển YHCT theo hướng bền vững và tích hợp.

Từ khóa: Y học cổ truyền, chăm sóc sức khỏe cộng đồng, chính sách y tế, tích hợp y học, truyền thông y tế.

ABSTRACT: Traditional medicine (TCM) is an important part of the Vietnamese healthcare system, playing a special role in comprehensive healthcare, disease prevention, and supportive treatment of chronic diseases. However, in the context of the rapid development of modern medicine, TCM-based healthcare in the community faces many institutional, professional, and communication barriers. This article aims to analyze the main difficulties in implementing TCM at the grass-roots level and propose systemic solutions to improve its application effectiveness, contributing to the sustainable and integrated development of TCM.

Keywords: Traditional medicine, community health care, health policy, integrated medicine, health communication.

DOI: <https://doi.org/10.63472/sucv.02202614>.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Y học cổ truyền Việt Nam, với nền tảng triết lý và thực tiễn lâu đời, đã và đang đóng góp quan trọng trong công tác chăm sóc và nâng cao sức khỏe nhân dân. Trong hệ thống y tế quốc gia, YHCT cùng với y học hiện đại (YHHĐ) tạo thành một mô hình y học tích hợp, vừa kế thừa tri thức truyền thống, vừa tiếp cận tiến bộ khoa học.

Thực tiễn cho thấy, YHCT có hiệu quả rõ rệt trong phòng bệnh, điều trị các bệnh mạn tính, phục hồi chức năng và nâng cao chất lượng sống. Tuy nhiên, quá trình triển khai hoạt động khám chữa bệnh bằng YHCT tại cộng đồng hiện nay vẫn chưa tương xứng với tiềm năng, do chịu tác động của nhiều yếu tố cản trở.

Việc nhận diện đầy đủ các khó khăn là cơ sở khoa học quan trọng để đề xuất các giải pháp phù hợp, góp phần nâng cao vị thế và hiệu quả của YHCT trong hệ thống y tế.

2. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Nghiên cứu sử dụng phương pháp phân tích tổng hợp tài liệu, kết hợp với đánh giá thực tiễn triển khai YHCT tại các tuyến y tế cơ sở. Các dữ liệu được đối chiếu với định hướng chính sách y tế quốc gia nhằm đưa ra các kiến nghị phù hợp.

3. KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN

3.1. Hạn chế về phạm vi hiện diện của YHCT trong cộng đồng

Mặc dù hệ thống YHCT đã được triển khai tương đối rộng khắp, với mạng lưới bệnh viện chuyên khoa, khoa YHCT tại tuyến huyện và hoạt động tại trạm y tế xã, song phạm vi ứng dụng thực tế còn hạn chế.

Hoạt động khám chữa bệnh YHCT chủ yếu tập trung vào một số nhóm bệnh, đặc biệt là các bệnh lý cơ xương khớp như thoái hóa cột sống, thoát vị đĩa đệm, hội chứng thắt lưng hông, rối loạn tiền đình, mất ngủ. Trong nhiều trường hợp, YHCT chỉ

đóng vai trò hỗ trợ điều trị triệu chứng đi kèm, chưa tham gia đầy đủ vào điều trị các bệnh lý nội khoa phức tạp.

Thực trạng này dẫn đến việc YHCT chưa hiện diện rõ nét trong hoạt động khám sức khỏe định kỳ và chăm sóc sức khỏe ban đầu, làm hạn chế vai trò dự phòng và điều trị toàn diện của ngành.

3.2. Rào cản pháp lý trong hành nghề và tích hợp chuyên môn

Một trong những khó khăn lớn là sự thiếu đồng bộ về phạm vi hành nghề giữa YHCT và YHHĐ. Hiện nay, bác sĩ YHCT không được phép kê đơn thuốc YHHĐ và ngược lại, dù chương trình đào tạo đã có sự tích hợp kiến thức giữa hai lĩnh vực.

Điều này gây ra những bất cập trong thực hành lâm sàng, đặc biệt tại các cơ sở y tế tuyến cơ sở và ngoài công lập, nơi nhu cầu điều trị tích hợp là rất lớn. Việc thiếu cơ chế pháp lý linh hoạt làm giảm hiệu quả điều trị và hạn chế khả năng tiếp cận dịch vụ y tế toàn diện của người dân.

3.3. Hạn chế trong truyền thông và nhận thức cộng đồng

Công tác truyền thông về YHCT hiện nay tồn tại nghịch lý “thừa – thiếu”:

- Thừa thông tin không chính xác, thiếu kiểm chứng trên mạng xã hội;
- Thiếu nguồn thông tin chính thống, khoa học và dễ tiếp cận.

Hệ quả là nhận thức của người dân về YHCT còn phiến diện, dẫn đến các hành vi chưa phù hợp như: chỉ tìm đến YHCT khi bệnh nặng, hoặc cho rằng YHCT chỉ có hiệu quả với một số nhóm bệnh nhất định.

Điều này ảnh hưởng trực tiếp đến niềm tin xã hội và khả năng phát triển của YHCT trong cộng đồng.

Ảnh minh họa.

4. ĐỀ XUẤT GIẢI PHÁP

Trên cơ sở định hướng của Nghị quyết số 72-NQ/TW (2025) về tăng cường chăm sóc và nâng cao sức khỏe nhân dân, nghiên cứu đề xuất một số giải pháp sau:

4.1. Tích hợp YHCT vào chăm sóc sức khỏe ban đầu

Cần đưa YHCT vào quy trình khám sức khỏe định kỳ và quản lý bệnh mạn tính tại cộng đồng. Việc xây dựng các phác đồ điều trị kết hợp YHCT – YHHĐ cho các bệnh không lây nhiễm sẽ giúp mở rộng phạm vi ứng dụng và nâng cao hiệu quả điều trị.

YHCT cần được phát huy vai trò trong điều chỉnh thể trạng, nâng cao miễn dịch và phòng bệnh, thay vì chỉ đóng vai trò hỗ trợ.

4.2. Hoàn thiện khung pháp lý cho hành nghề tích hợp

Cần xem YHCT là một ngành độc lập với các chuyên khoa riêng, đồng thời:

- Cho phép bác sĩ YHCT kê đơn một số thuốc YHHĐ thiết yếu;
- Cho phép bác sĩ YHHĐ được đào tạo và sử dụng các phương pháp YHCT cơ bản;
- Mở rộng quyền thực hiện cận lâm sàng phục vụ chẩn đoán.

Giải pháp này sẽ tạo điều kiện cho mô hình y học tích hợp phát triển thực chất và hiệu quả.

4.3. Xây dựng hệ sinh thái truyền thông khoa học về YHCT

Cần thiết lập các nền tảng thông tin chính thống cung cấp:

- Bằng chứng khoa học và hướng dẫn điều trị;
- Kiến thức phổ thông về phòng bệnh và dưỡng sinh;
- Cảnh báo về các sản phẩm và thông tin sai lệch.

Đồng thời, tăng cường quản lý quảng cáo và truyền thông trên môi trường số nhằm bảo vệ người dân và nâng cao uy tín của YHCT.

5. KẾT LUẬN

Y học cổ truyền có tiềm năng to lớn trong chăm sóc sức khỏe cộng đồng, đặc biệt trong bối cảnh gia tăng bệnh mạn tính và nhu cầu chăm sóc toàn diện. Tuy nhiên, những rào cản về phạm vi hoạt động, pháp lý và truyền thông đang làm hạn chế sự phát triển của lĩnh vực này.

Việc tháo gỡ các khó khăn trên cần được thực hiện đồng bộ từ thể chế, chuyên môn đến truyền thông. Khi được tích hợp đúng cách, YHCT không chỉ góp phần nâng cao hiệu quả hệ thống y tế mà còn khẳng định giá trị của tri thức y học truyền thống trong thời đại mới.